

Webinar Minder (gezondheids)schade door alcohol in uw gemeente d.d. 7 april 2022 Overzicht van vragen en handige links

In het webinar hebben de deelnemers hun vragen live aan de sprekers kunnen stellen via de chatfunctie. Veel vragen zijn in de chat live beantwoord en andere vragen hebben we plenair kunnen behandelen. Door de grote hoeveelheid vragen hebben we niet alles kunnen beantwoorden. Een overzicht van de vragen antwoorden en diverse links voor meer informatie vindt u hier:

Overzicht van vragen en antwoorden

Moet er ook niet op middelbare scholen veel meer aandacht gegeven worden met betrekking tot voorlichting aan kinderen en jongeren? Denk ook aan groepsdruk jongeren.

- Voor scholen bestaat het programma Helder op School (voorheen De Gezonde School en Genotmiddelen, DGSG), dat zich richt op preventie van alcohol, tabak- en drugsgebruik. Het is een preventieprogramma voor alle schooltypes: basisschool, regulier voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, praktijk onderwijs, mbo, hbo en wo. Binnen het programma is ook aandacht voor educatie. Meer informatie, zie: www.helderopschool.nl of <https://www.trimbos.nl/aanbod/helder-op-school/>.

Wordt dit programma (Helder op School) genoeg op alle scholen uitgevoerd en zijn de resultaten voldoende?

- Ja, de implementatie van Helder op School is succesvol te noemen. Het programma bestaat al meer dan 30 jaar. Iedere twee jaar wordt er een implementatiemonitor uitgevoerd. De laatste monitor laat zien dat Helder op School 58% van de vo-scholen (voortgezet onderwijs) in Nederland bereiken. Dat zijn 375 vo-scholen in Nederland.

Heeft de verschuiving van de leeftijdsgrens naar 18+ een duidelijk positief effect gehad op de gezondheid? Of zijn daar ook andere middelen/problemen voor terug gekomen? Zit de oplossing niet (alleen) in het middel zelf, maar vooral in educatie en verantwoordelijkheid voelen. Verslavingspreventie en educatie in brede zin. Daarbij ook de vraag, kun je verantwoordelijk (leren) drinken?

- Momenteel wordt er een promotieonderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit van de leeftijdsgrensverhoging. Voor een beschrijving van het onderzoek, zie [lopend onderzoek](#) op het Expertisecentrum Alcohol. Medio zomer 2022 zal er vanuit het Expertisecentrum Alcohol ook een factsheet geschreven worden over de effectiviteit van alcoholbeleid op het alcoholgebruik van jongeren (12-16 jaar) in Nederland vanaf 2003.

De 3 best buys zijn al bekend: beschikbaarheid beperken, minimumprijs en reclame beperken. Hier is de landelijke politiek aan zet. Maar hier worden niet echt grote stappen gezet. Wat gaan jullie hier aan doen?

- Vanuit het Expertisecentrum Alcohol proberen wij ons in te zetten om bij professionals in zorg, beleid, wetenschap en werkgevers het onderwerp 'Effectief alcoholbeleid' onder de aandacht te brengen, zie: <https://www.trimbos.nl/aanbod/alcoholschade-en-beleidsmaatregelen/>. Vanuit AlcoholPreventie voor de Gezonde Generatie brengen we dit onder de aandacht van de beleidsmakers. Met het opnemen van de Gezonde Generatie als doelstelling in het coalitieakkoord zullen er maatregelen moeten worden genomen om de doelstellingen in het Coalitieakkoord en het Nationaal Preventieakkoord te halen.

Welke gemeentes doen het goed als het gaat om De Gezonde Generatie en alcoholpreventie? Zijn er best practices?

- Het is op dit moment nog vroeg om te zeggen wie het goed doet. Naast het LEF-programma van de gemeente Edam-Volendam hebben de gemeenten Amersfoort, Hardenberg, samenwerkingsverband Kempengemeenten (Bergeijk, Bladel, Eersel, Reusel-De Mierden), Súdwest-Fryslân, Texel en Urk deelgenomen aan [de pilot met het IJslandse preventiemodel](#) van 2018 en 2021 en gaan hiermee door. Tien nieuwe gemeenten hebben zich aangemeld voor het implementatietraject 2022-2025 van Opgroeien in een Kansrijke Gemeente; Oldambt, Dinkelland-Tubbergen, Nijkerk, Ede, Vijfheerenlanden, Altena, Horst aan de Maas, Goeree-Overflakkee, Schouwen-Duivenland. Op de website van het RIVM zijn cijfers over alcoholgebruik per gemeente te zien. Er kan geselecteerd worden op het percentage dat voldoet aan de alcoholrichtlijn, overmatig drinken en zwaar drinken. <https://www.rivm.nl/media/smapi/richtlijnalcohol.html>

Hoe bereik je het type ouders dat vrijwel alleen Netflix kijkt en niet zozeer de publieke omroep volgt?

- Bij het voorbereiden van campagnes wordt er nadrukkelijk gekeken via welke online en offline kanalen we ouders het beste kunnen bereiken.

Verder valt het op dat alcohol in vrijwel alles op Netflix een (grote) rol speelt en alcohol genormaliseerd wordt.

- Vooral jongeren lijken gevoelig te zijn voor blootstelling aan alcoholreclame en andere beelden van alcohol in de media. Zij beginnen eerder met drinken en jongeren die al drinken, gaan meer drinken. Het lijkt er zelfs op dat het zien van alcoholbeelden in films meer invloed heeft dan het alcoholgebruik van de ouders of de beschikbaarheid van alcohol in het ouderlijk huis. Het is dus belangrijk om de blootstelling aan alcoholmarketing te beperken. Wil je meer weten? Lees het [dossier over alcoholmarketing](#) op het Expertisecentrum Alcohol.

Ik ben een voorstander van de IJslandse aanpak/OKO, maar het werkt daar ook zo goed doordat er ook landelijk echt ander beleid wordt gevoerd ten aanzien van beschikbaarheid, reclame en prijs. In Nederland worden deze zaken juist niet centraal opgepakt, zoals de MUP, alleen verkoop van alcohol in staatswinkels etc. Hoe kunnen wij de Nederlandse overheid stimuleren om hier ook keuzes in te maken? Wat doen jullie vanuit Trimbos, Gezonde Generatie hiermee? Ze willen bijvoorbeeld blurring toestaan.

- Vanuit het Expertisecentrum Alcohol proberen wij ons in te zetten om bij landelijke beleidsmakers het onderwerp 'Effectief alcoholbeleid' onder de aandacht te brengen. Zo hebben wij een PR actie uitgevoerd rondom het Kamerdebat over leefstijlpreventie, zie: <https://www.trimbos.nl/aanbod/alcoholschade-en-beleidsmaatregelen/>. Daarnaast bundelt en verspreid het Trimbos-instituut wetenschappelijke evidentie over effectief alcoholbeleid bij beleidsmakers in de vorm van monitors, rapporten, nieuwsberichten, sociale media, etc. Zo hebben we onlangs een brief naar de Tweede Kamer gestuurd over de ongewenste effecten van blurring, zie ook het [blog](#) hierover. AlcoholPreventie voor de Gezonde Generatie heeft deze ongewenste effecten diverse keren onder de aandacht gebracht bij politici.

Hoe kunnen gemeenten het alcoholgebruik aanpakken waar het drinken vooral op sportclubs de norm is?

- Er zijn handvatten die gemeenten kunnen gebruiken om het alcoholgebruik aan te pakken waar het drinken op sportclubs de norm is, zie <https://www.trimbos.nl/docs/db2436ac-d6ce-4f5c-a35d-d80dc15d2943.pdf>.

Sommige sportclubs willen de schenktijd niet aanpassen omdat dit effect heeft op de winst die zij maken. Hoe ga je hier mee om? Het is voor veel clubs toch een verdienmodel?

- Meer weten in hoeverre sportverenigingen en -evenementen afhankelijk zijn van inkomsten uit alcohol en ongezonde voeding, zie het volgende onderzoeksrapport: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/alcohol/documenten/rapporten/2021/01/31/afhankelijkheid-sportverenigingen-en-evenementen-van-inkomsten-uit-alcohol-en-ongezonde-voeding>

Kan dit onderwerp goed aangepakt worden, samen met drugs? Is de oorzaak van drugsgebruik ongeveer dezelfde als bij alcoholverbruik?

- In de volgende factsheet staan de beschermende- en risicofactoren van middelengebruik en overlap tussen de verschillende middelen (alcohol, roken en drugs) beschreven: <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/sites/31/2021/09/af1693-de-ijslandse-aanpak-van-middelengebruik-onder-jongeren.pdf>.

Welke ideeën zijn er om het alcohol gebruik terug te dringen onder ouderen die dagelijks met elkaar in de horeca samenkomen

- Hier vind je meer informatie over hoe je alcoholpreventie bij ouderen kunt inzetten: <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/beleidsaanbevelingen-voor-preventie-en-hulp-bij-alcohol-en-55-plussers>

Handige linkjes die in de chat gedeeld zijn:

- De video over de Maatschappelijke alcohol schade van het Expertisecentrum Alcohol is terug te zien op: <https://www.trimbos.nl/aanbod/alcohol schade-en-beleidsmaatregelen/Regionale cijfers alcoholgebruik in Nederland>, zie: <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/regionale-verschillen-in-alcoholgebruik>.
- Voor cijfers alcoholgebruik jongeren in Nederland, zie: <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/cijfers-alcoholgebruik-jongeren>.
- Voor regionale cijfers alcoholgebruik in Nederland, zie: <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/regionale-verschillen-in-alcoholgebruik>.
- Factsheet over Zien Drinken Doet Drinken met de wetenschappelijke evidentie over de rol van blootstelling aan alcoholgebruik: <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/pm0299-zien-drinken-doet-drinken/#:~:text=De%20factsheet%20%27Zien%20Drinken%20Doet,resultaten%20uit%20de%20factsheet%20beschreven>.
- Campagne Zien Drinken Doet Drinken van Alliantie Alcoholbeleid: <https://ziendrinkendoetdrinken.nl/>

Websites waar je meer informatie kunt vinden op specifieke thema's:

- **Expertisecentrum Alcohol van het Trimbos-instituut: wetenschappelijke kennis over alcohol(preventie) voor professionals:** <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/> met daarop o.a. kennis over:

- **Alcoholbeleid en wetgeving:**
<https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/dossiers/inzien/beleid-en-wetgeving>
- **Alcohol en gemeenten:** <https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/dossiers/inzien/alcohol-en-gemeenten>
- **Preventie en Handhavingsplan alcohol:**
<https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/preventie-en-handhavingsplan-alcohol>
- **Trimbos Infosheet Verantwoord alcoholbeleid in sportkantines:**
<https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af1768-infosheet-verantwoord-alcoholbeleid-in-sportkantines/>
- **Alcohol en sportkantines:**
<https://expertisecentrumalcohol.trimbos.nl/items/details/alcohol-in-sportkantines>
- **Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO: wijkgerichte interventie):**
<https://www.trimbos.nl/aanbod/opgroeien-in-een-kansrijke-omgeving/>
- **Loket Gezond Leven: Alcohol:** <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/alcohol>
- **VNG artikelen over alcohol en goede voorbeelden uit gemeenten:**
<https://vng.nl/artikelen/thema-alcohol>
- **IkPas (landelijke massamediacampagne om gewoontegedrag te doorbreken):** <https://ikpas.nl/>
- **Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcoholproblematiek:**
<https://www.herkenalcoholproblematiek.nl/>
- **Verslavingskunde Nederland:**
<https://www.verslavingskundenederland.nl/programmaliijnen/preventie-en-vroegsignalering/>
- **Nederlands instituut voor alcoholbeleid (STAP):** <https://www.stap.nl/>
- **Teamfit.nl:** <https://teamfit.nl/>
- **NOC*NSF: Alcohol en sport:** <https://www.nocnsf.nl/alcohol-en-sport>
- **Zien Drinken Doet Drinken (over invloed drinkgedrag volwassenen op kinderen):**
<https://ziendrinkendoetdrinken.nl/>
- **Aandacht voor middelen gebruik op school via Gezonde school aanpak:**
www.gezondeschool.nl
- **Gezonde Generatie:** <https://gezondegeneratie.nl/>

